

Republica Moldova

PARLAMENTUL

HOTARIRE Nr. 325
din 18.07.2003

privind aprobarea Concepției politicii naționale în domeniul resurselor de apă

Publicat : 05.09.2003 în Monitorul Oficial Nr. 191 art Nr : 761

MODIFICAT

LP154-XVI din 21.07.05, MO126-128/23.09.05 art.611

În scopul promovării unei politici consecvente în domeniul gestiunii și managementului resurselor de apă,

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art.1. - Se aprobă Concepția politicii naționale în domeniul resurselor de apă, elaborată pentru perioada anilor 2003-2010 și orientată spre folosirea rațională și conservarea resurselor de apă, îmbunătățirea calității apelor, satisfacerea cerințelor populației și ale economiei naționale în aprovizionarea cu apă, spre restabilirea ecosistemelor acvatic. Concepția este expusă în anexă, parte integrantă a prezentei hotărîri.

Art.2. - Guvernul:

- va asigura realizarea Concepției politicii naționale în domeniul resurselor de apă;

- în conformitate cu legislația în vigoare, în termen de 3 luni va elabora și va prezenta Parlamentului propuneri privind:

- modificarea legislației în vigoare ținînd cont de principiile dezvoltării durabile și de prevederile actelor internaționale în domeniul managementului resurselor de apă și alimentării cu apă;

- perfectiunea mecanismelor de stimulare a protecției și folosirii raționale a resurselor de apă, pornind de la principiul "plătește poluatorul";

- politica tarifară referitoare la folosirea apei, la serviciile de alimentare cu apă potabilă și la evacuarea apelor uzate;
- atragerea investițiilor în sectorul acvatic;

[Art.2 aliniat exclus prin LP154/21.07.05, MO126/23.09.05 art.611]

[Art.2 aliniat exclus prin LP154/21.07.05, MO126/23.09.05 art.611]

~~crearea fondului extrabugetar pentru managementul și protecția resurselor de apă;~~

- planul de acțiuni în vederea prevenirii impactului proceselor distructive ale apelor;

- dezvoltarea serviciului geologic de stat și intensificarea lucrărilor de prospecțiuni geologice în vederea evaluării resurselor de ape subterane.

Art.3. - Prezenta hotărîre intră în vigoare la data publicării.

PREȘEDINTELE

PARLAMENTULUI

Eugenia OSTAPCIUC

Chișinău, 18 iulie 2003.

Nr.325-XV.

CONCEPȚIA POLITICII NAȚIONALE ÎN DOMENIUL RESURSELOR DE APĂ

Necesitatea și obiectivele elaborării Concepției politicii naționale în domeniul resurselor de apă

Reforma tuturor ramurilor economiei naționale a condiționat necesitatea schimbării atitudinii față de folosirea resurselor de apă, necesitatea promovării unei dezvoltări economice și sociale compatibile cu mediul.

Bazele politicii în domeniul resurselor de apă în etapa de tranziție la economia de piață au fost puse de Codul apelor (1993), Legea privind protecția mediului (1993), Programul național strategic de acțiuni în domeniul protecției mediului înconjurător (1995), Legea cu privire la resursele naturale (1997), Concepția politicii de mediu a Republicii Moldova (2001) etc.

Concepția politicii naționale în domeniul resurselor de apă, denumită în continuare concepția, a fost elaborată pentru perioada anilor 2003-2010, cu luarea în considerare a schimbărilor social-economice din țară, a programelor și tendințelor regionale și globale în domeniu, și are scopul de a preveni degradarea resurselor de apă.

Principalele obiective ale politicii naționale în domeniul resurselor de apă sînt:

a) realizarea unui management stabil al apei în calitate de component natural (resursă) al mediului și categorie social-economică (marfă);

b) crearea unor condiții sănătoase și inofensive pentru viața omului.

Necesitatea elaborării prezentei concepții este dictată de o serie de premise, care implică o revizuire radicală a principiilor de gestionare a resurselor de apă, întrucît actuala gestiune a acestor resurse nu contribuie la dezvoltarea economică și socială stabilă a țării. Premisele în cauză sînt:

a) legislația în vigoare cu privire la resursele de apă este fragmentară;

b) la transpunerea în viață a prevederilor actelor normative sînt antrenate mai multe instituții publice și agenți economici care, în mare parte, activează de sine stătător, adică fără a-și coordona acțiunile;

c) cadrul instituțional existent de gestiune și management al resurselor de apă nu asigură promovarea eficientă a politicii statului în acest domeniu;

d) aspectele ce țin de proprietate, de drepturi și responsabilități nu sînt reglementate în mod integral în:

- gestiunea și protecția resurselor de apă;

- interacțiunea apelor de suprafață și subterane, terenurilor fondului apelor, terenurilor zonelor riverane și suprafețelor de acumulare a apei, infrastructurii hidrotehnice și ecosistemelor naturale;

- evaluarea aspectelor economice și comerciale ale resurselor de apă;

e) baza normativă privind gestiunea și protecția resurselor de apă este învechită, dar continuă să funcționeze și cuprinde:

- standarde și normative perimate;

- reglementări, norme și reguli de planificare, de proiectare și de construcție ce nu permit dezvoltarea obiectivelor infrastructurii acvatice (sistemelor de alimentare cu apă, de canalizare, de irigare, de desecare);

- transmiterea în folosință a resurselor de apă, fără a stabili regulile de exploatare, fără a controla în modul convenit îndeplinirea lor, fără a garanta compensarea pagubelor aduse, fapt ce duce, în final, la degradarea continuă atît a infrastructurii (a digurilor, barajelor, evacuatoarelor de apă, conductelor, instalațiilor etc.), cît și a resurselor de apă în întregime;

f) divizarea artificială a problemelor ce țin de folosirea resurselor de apă de suprafață și subterane, de protecția lor, de păstrarea ecosistemelor, de impactul negativ asupra calității apei potabile și deservirii comunale, asupra sănătății omului are ca efect:

- lipsa unui sistem complex și eficient de monitorizare a resurselor de apă, care ar cuprinde acumularea de date, analiza și prezentarea informației, alcătuirea de prognoze și luarea de decizii;

- dispersarea funcțiilor, a drepturilor și responsabilităților între structurile statale;

- planificarea izolată, nesistematizată și luarea de decizii (atît la nivelul ramurilor consumatoare de apă ale economiei, cît și la nivelul obiectivelor separate) care nu țin cont de principiile de gestiune a bazinelor hidrografice ale sistemului geoeologic și ale spațiului economic;

g) folosirea apelor de frontieră (rîurilor Prut și Nistru) depinde de managementul resurselor de apă ale țărilor vecine;

h) infrastructurile hidrotehnice de gospodărire a apelor (sistemele de alimentare cu apă, de canalizare, de irigare, de desecare, îndiguirile, construcțiile contra alunecărilor de teren, complexele hidroenergetice), proiectate și constituite în alte condiții economice, nu corespund actualelor posibilități financiar-economice de întreținere și exploatare a lor normală, ele continuă să degradeze și duc la:

- pierderi și folosirea nerațională atît a resurselor de apă, cît și a resurselor energetice;

- reducerea nivelului de deservire (alimentare cu apă, irigare, odihnă și recreare), majorarea tarifelor pe care majoritatea beneficiarilor nu sînt în stare să le achite;

- creșterea considerabilă a gradului de risc în caz de calamități naturale;

i) folosirea nechibzuită a resurselor de apă subterane duce la degradarea continuă a acestora, cauzată de:

- epuizarea resurselor de apă subterane, folosirea nerațională a apei potabile, construcția haotică a sondelor, nerespectarea regulilor de conservare a sondelor neutilizate;

- poluarea intensivă a apelor freactice și a fîntînilor în localitățile rurale, ca urmare a lipsei unui management adecvat al deșeurilor, fapt ce prezintă pericol pentru sănătatea populației.

Scopul fundamental al prezentei concepții este folosirea rațională și conservarea resurselor de apă, îmbunătățirea calității apelor, satisfacerea cerințelor populației și ale economiei naționale în aprovizionarea cu apă, în restabilirea ecosistemelor acvatice.

Managementul stabil la nivel de stat al resurselor de apă

În contextul prezentei concepții managementul stabil la nivel de stat al resurselor de apă prevede realizarea următoarelor obiective prioritare:

a) elaborarea și aprobarea mecanismelor legislative, de drept, organizatorice, financiar-economice, informativ-instructive, de control etc., care ar garanta o gestiune stabilă și durabilă a resurselor de apă;

b) asigurarea stabilă cu apă potabilă de calitate a populației prin garantarea cantității minime necesare, care să corespundă cerințelor sanitare și igienice;

c) crearea de condiții pentru asigurarea securității alimentare a țării în baza irigației adaptate la cerințele beneficiarilor;

d) armonizarea planurilor de dezvoltare a ramurilor economiei, dependente principial de resursele de apă (industriei, energeticii, pisciculturii, transporturilor, turismului și odihnei) și de dezvoltare socială a societății, cu luarea lor în considerare la adoptarea deciziilor și repartizarea responsabilităților;

e) menținerea nivelului de risc al impactului negativ al apelor cel puțin la nivelul existent și minimalizarea eventualelor consecințe prin aplicarea de măsuri preventive;

f) implementarea unor principii pragmatice de protecție a resurselor de apă, ca mediu natural și sursă vitală pentru generațiile prezente și cele viitoare, cu luarea în considerare a concepțiilor internaționale;

g) stimularea dezvoltării sociale și economice corespunzătoare potențialului natural al obiectivelor acvatice și al suprafeței de acumulare a apei, cu garantarea compensării depline a eventualelor daune;

h) stimularea folosirii raționale a apei și a resurselor energetice, promovarea multifuncțională a avantajelor folosirii apei și a terenurilor aferente.

Principiile gestionării resurselor de apă

Principiile de bază ale gestionării resurselor de apă sînt:

Gestionarea integrală, care reprezintă un sistem unic și planificat de acțiuni interconexe de culegere a informației necesare, de analiză a acesteia, de prezentare, de elaborare a deciziei, de executare practică

nemijlocită a deciziei luate și de corectare a ei, de întocmire a măsurilor de control al îndeplinirii deciziei.

Obiectivul principal al gestionării integrale este obiectivul acvatic, care include apa, terenurile acoperite cu apă, zonele și fîșiile de protecție a apei, sectoarele aferente suprafeței de acumulare a apei care influențează calitatea apei și regimul hidrologic al obiectivului acvatic, ecosistemele naturale acvatice și cele de lângă apă, întregul complex de construcții hidrotehnice și de protecție, precum și infrastructura destinată furnizării apei (prizele de apă, conductele, stațiile de tratare a apei, stațiile de epurare a apelor uzate etc.).

Sistemul gestionării integrale presupune crearea bazei legislative și normative a unei astfel de gestionări, implementarea mecanismelor de tarification, impozitare, stimulare și constrângere, asigurarea accesului la informația veridică, supravegherea calității serviciilor prestate (de alimentare cu apă, de canalizare, de irigare, de drenare, de odihnă și recreare etc.).

Sistemul gestionării integrale include elementele de ramură ale economiei naționale și ale sferei sociale (agricultura irigată, desecarea, piscicultura, hidroenergetica, transportul fluvial, alimentarea cu apă etc.), dependente într-o măsură mai mare de calitatea și cantitatea resurselor de apă.

Prin gestionare integrală se presupune funcționarea unei autorități unice care ar întruni toate funcțiile statului de gestionare a resurselor de apă și ar îndeplini rolul de coordonator în elaborarea și implementarea politicii naționale în domeniul resurselor de apă.

Obiectivul prioritar al gestionării integrale trebuie să devină menținerea, iar în perspectivă și îmbunătățirea stării obiectivelor acvatice în scopul asigurării unei dezvoltări stabile a generațiilor prezente și a celor viitoare.

Gestionarea democratică, care presupune că în procesul de gestionare sînt antrenate toate părțile cointerestate, inclusiv statul, agenții economici, autoritățile administrației publice și societatea în ansamblu, prin intermediul sistemului de consultări prealabile și de elaborare a unei decizii consensuale. Părțile antrenate în procesul de gestionare își asumă anumite obligații și responsabilități în vederea îndeplinirii deciziei elaborate în comun privind folosirea și protecția apelor, prevenirea impactului negativ al acestora.

Prin gestionare democratică se înțelege, de asemenea, că statul, prin pîrghii legislative și de drept, determină anticipat cadrul influenței posibile a părților antrenate în procesul de luare a deciziilor. În afară de aceasta, prin gestionare democratică se înțelege transparența în informația necesară pentru elaborarea de decizii, în procesul propriu-zis de elaborare a deciziilor, în comunicările privind decizia luată, privind zonele de responsabilitate ale tuturor părților antrenate, privind controlul asupra executării deciziilor.

Gestionarea bazinelor hidrografice, care presupune că toate planurile, deciziile și măsurile concrete privind folosirea și protecția apei, privind evitarea impactului negativ al acestora se întocmesc și se execută pentru teritoriile din bazinele hidrografice, care reprezintă un spațiu geosistematic și economic unic, ce include suprafața de acumulare a apei, rețeaua de riuri și lacuri, straturile acvifere, complexe geologice care cuprind apele subterane și zonele de schimb al apei naturale cu cea de origine antropogenică (rezultată din captarea și evacuarea apei), ecosistemele și diversitatea speciilor biologice, complexul de gospodărire a apelor.

Gestionarea bazinelor hidrografice este efectuată de autoritatea abilitată cu soluționarea problemei apelor, care adoptă decizii conform legislației în vigoare, în limitele bazinului pe care îl gestionează.

Autoritatea de gestionare a bazinelor hidrografice se formează din reprezentanți ai tuturor părților cointerestate (ai statului, ai agenților economici, ai autorităților publice locale, ai societății), care își asumă deplina responsabilitate pentru decizia luată și pentru realizarea acesteia. Nici o acțiune care vizează, direct sau indirect, obiectivele acvatice și/sau care influențează asupra stării acestora nu poate fi realizată fără

aprobarea prealabilă a autorității de gestionare a bazinelor hidrografice.

Alte principii. Pentru asigurarea unui management stabil al apelor, se aplică și alte principii de gestiune, cum ar fi:

Preventivitatea, care presupune că în domeniul resurselor de apă nu vor fi întreprinse nici un fel de acțiuni sau măsuri ce ar putea avea consecințe negative pentru sectorul acvatic și pentru mediu în general. Acest principiu se aplică atât în etapa de planificare a unei sau altei acțiuni sau măsuri, cât și în faza de control asupra consecințelor. Aceasta înseamnă că părțile antrenate în procesul de luare a deciziilor și autoritatea care ia decizia definitivă trebuie să fie informate asupra eventualelor consecințe ecologice, sociale și economice prin mecanismul evaluării impactului asupra mediului, iar decizia propriu-zisă trebuie să se adopte în baza analizei riscului.

Principiul preventivității presupune că unul din elementele care va sta la baza luării deciziei trebuie să fie un program bine întocmit de monitorizare a consecințelor. În contextul principiului preventivității, pentru factorii poluatori ai mediului acvatic aceasta înseamnă că eficiența procedurilor de control și de sancționare pentru încălcări trebuie sporită cu reducerea concomitentă a listei parametrilor de control al calității apelor captate după poluanții prioritari și poluanții care au tendința de a-și mări concentrația în mediul acvatic.

Folosirea rațională a resurselor, care prevede stimularea folosirii resurselor de apă și a resurselor energetice legate de acestea, în volumul în care beneficiarul de folosință a apei este cointerestat și al cărui cost acesta este în stare să-l suporte, reducerea pierderilor neproductive de apă și de energie electrică pe parcursul ciclului deplin de la captarea din sursă (tratarea, transportul, distribuirea, evacuarea, epurarea), până la folosirea apelor uzate. Acest principiu prevede, de asemenea, stimularea aplicării unor astfel de tehnologii care să asigure cheltuieli minime de orice resurse la o unitate de producție fabricată sau la un serviciu prestat.

Prevenirea poluării, care este orientată, în primul rând, spre stimularea unei noi abordări a procesului de producție, ce reduce emisia în mediul acvatic a elementelor toxice și periculoase (cancerigene, mutagene, rezistente etc.) și a amestecurilor acestora prin implementarea tehnologiilor cu puține deșeuri și fără deșeuri, în al doilea rând, spre creșterea cointeresei economice în utilizarea repetată a deșeurilor biodegradate, în al treilea rând, spre susținerea planificată a construcțiilor hidrotehnice ce nu ar admite sporirea riscului în cazul deteriorării lor accidentale.

Reversibilitatea, care prevede că realizarea și eficiența oricăror planuri și măsuri concrete în sectorul acvatic trebuie să fie monitorizate și corectate în măsura necesității. Totodată, acest principiu prevede protecția adecvată a surselor de apă (apelor arteziene) irecuperabile sau care se recuperează lent, a florei și faunei rare și aflate pe cale de dispariție ce populează apele și teritoriile aferente, precum și a habitatului natural.

Aplicarea plăților pentru folosirea și degradarea resurselor de apă, care prevede că folosirea apei pentru orice necesități sociale și economice se efectuează în bază de plăți specifice, beneficiarul de folosință a resurselor de apă fiind obligat, totodată, să achite pe deplin costul apei folosite, ținându-se cont de cantitatea și calitatea ei reală, de valoarea ei națională, precum și de gradul de influență asupra altor beneficiari în cazul folosirii în comun a resurselor de apă. În plus, acest principiu prevede că atât beneficiarul, cât și poluatorul mediului acvatic, precum și orice persoană fizică și juridică care a contribuit la degradarea resurselor de apă (obiectivelor acvatice), sînt obligați să compenseze toate prejudiciile pe care le cauzează la folosirea apei (obiectivului acvatic), la poluarea acesteia sau la desfășurarea oricărei alte activități. Acest principiu presupune, de asemenea, diferențierea teritorială a tarifelor la apă, măsuri stimulatorii, plăți și sancțiuni suplimentare pentru poluare.

Testarea pilot, care prevede că orice modificare a legilor și regulamentelor, a metodelor de gestionare, a tehnologiilor etc. trebuie testată, dacă este posibil și rațional, în termene reale, în calitate de proiect-pilot într-un spațiu limitat și numai după analiza rezultatelor obținute se va lua decizia privind implementarea definitivă a modificării în cauză.

Politica națională în domeniul relațiilor acvatice

1. Relațiile acvatice

Politica națională în domeniul relațiilor acvatice se bazează pe exclusivitatea dreptului de proprietate al statului asupra resurselor de apă de suprafață și subterane. Relațiile ce apar în problemele folosirii apelor între stat și beneficiarii de folosință a apei, precum și între înșiși beneficiarii sunt reglementate în baza legislației în vigoare și a altor acte normative.

Statul stabilește regimul juridic de gestionare a apelor, creează structura organizatorică a gestionării cu scopul de a asigura folosirea rațională a apelor, protecția acestora împotriva poluării, realizează măsuri de prevenire a poluării, reglementează relațiile funciare, sociale, economice și cele legate de exploatarea subsolului, de protecția mediului, măsuri importante pentru starea apelor. Politica în domeniul resurselor de apă este orientată, în primul rând, spre crearea de condiții sănătoase și inofensive pentru viața omului.

Resursele naturale de apă sunt alcătuite din obiective acvatice separate și se află în conexiune hidraulică nemijlocită. Obiectiv acvatic poate fi un curs de apă sau un sector al acestuia, un lac, un iaz, un bazin de acumulare, straturile acvifere. Ciclurile acvatice naturale, în limitele obiectivelor acvatice, pot fi slabe, moderate sau modificate temeinic de către om.

După ce resursa de apă este scoasă din obiectivul acvatic, apa intră în ciclul acvatic artificial și poate deveni categorie economică (marfă) în cazul când este vândută unui terț.

Obiectivul principal al gestionării de către stat este obiectivul acvatic în toată complexitatea și integritatea acestuia, care include apele, solurile, rocile care conțin apă, zonele de protecție a apei, ecosistemele acvatice și cele de lângă apă, infrastructura hidrotehnică.

Statul, pe lângă faptul că gestionează într-un anumit mod ciclurile acvatice naturale, își asumă, de asemenea, dreptul de a gestiona apa drept categorie economică. În acest caz, gestionarea se limitează la complexul de mecanisme de stimulare sau delimitare a folosirii apei ca marfă, de reglare a folosirii raționale a apei, de introducere a restricțiilor antimonopoliste, de protecție de către stat a consumatorilor de apă.

2. Folosirea apelor

Resursele de apă sau obiectivele acvatice pot fi transmise în folosință persoanelor fizice și juridice în condiții concrete și în termenele stabilite. Dreptul de folosință a apelor se bazează pe următoarele principii:

- trecerea cheltuielilor pentru întreținerea obiectivelor acvatice pe seama beneficiarilor de folosință a apei;
- compensarea de către beneficiari a tuturor cheltuielilor pentru prelevarea, redistribuirea și epuizarea atât a resurselor de apă, cât și a altor resurse naturale implicate în ciclul acvatic (solul, zăcămintele, resursele biologice).

În acest scop statul efectuează descentralizarea pe etape a sistemului de gestionare, cu eliberarea sa treptată de cheltuielile de exploatare a obiectivelor acvatice. Totodată, statul participă la formarea politicii naționale și a politicii de gestionare a bazinelor hidrografice, la planificarea îndeplinirii acestora, la reglementarea relațiilor social-economice ce apar și la susținerea financiară a direcțiilor prioritare de dezvoltare a gospodăriei apelor.

3. Asigurarea cu apă a populației

Asigurarea populației cu apă de calitate este una din direcțiile prioritare ale politicii statului în domeniu. În primul rând, statul garantează respectarea standardului calității apei potabile (pentru sistemele urbane centralizate de aprovizionare cu apă) și îmbunătățirea treptată a calității ei în localitățile rurale și în orașele care nu au sisteme centralizate de alimentare cu apă. În perspectivă, conform Constituției Republicii Moldova, trebuie să fie garantat accesul întregii populații la apa potabilă de calitate.

În ceea ce privește cantitatea apei potabile ce corespunde standardului, statul este orientat spre asigurarea populației cu apă potabilă în limitele normelor fiziologice și sanitare. Furnizarea către populație a unei cantități

de apă potabilă peste normele menționate sau a unei cantități de apă de altă calitate constituie obiectul acordurilor și relațiilor economice dintre populație (beneficiari) și furnizorul de apă.

4. Asigurarea cu apă a economiei naționale

Statul promovează politica de asigurare continuă cu resurse de apă a tuturor ramurilor economiei naționale, a agenților economici, indiferent de forma de proprietate, cu condiția că:

- se menține echilibrul resurselor de apă;
- se garantează recuperarea eventualelor pagube pentru degradarea resurselor de apă;
- nu se aduc pagube (sau pagubele se compensează pe deplin) altor medii naturale (solului, subsolului, atmosferei), ecosistemelor naturale și gospodărești (pădurilor, terenurilor agricole, teritoriilor construite etc.), precum și infrastructurii și valorii sociale a teritoriilor;
- volumul consumului de apă este obiectul planificării integrale și al acordurilor la nivel de bazine hidrografice;
- se aplică tehnologii resurso- și energoeconome;
- se respectă legislația cu privire la protecția naturii, precum și altă legislație.

Statul promovează principiul planificării integrale pe termen lung a folosirii resurselor de apă, în limitele bazinelor hidrografice, ținând cont de interesele tuturor beneficiarilor de folosință a apei, și numai în baza deciziei autorităților de gestionare a bazinelor hidrografice, coordonate cu autoritatea publică de gestionare a resurselor de apă.

5. Folosirea obiectivelor acvatice în scopuri hidroenergetice, piscicole, de irigare și de transport

Statul reglementează folosirea obiectivelor acvatice în scopuri hidroenergetice, piscicole, de irigare și de transport în direcția sporirii avantajelor de la resursele de apă. Aceasta înseamnă că la transmiterea obiectivelor acvatice pentru aceste scopuri în folosință concesională se stipulează condițiile de folosință comună, de la care concesionarul, în calitate de beneficiar primar de folosință a resurselor de apă, poate realiza un venit suplimentar (alimentarea cu apă, recepționarea apelor uzate, pescuitul amator și pescuitul altor organisme acvatice, utilizarea gospodărească a piesajelor și ecosistemelor naturale și antropogene acvatice și de lângă apă, utilizarea zonelor de protecție a apelor etc.).

Statul stabilește cerințele minime și proporțiile folosinței comune, precum și complexul de măsuri de protecție a naturii, pe care concesionarul este obligat să le execute. Concesionarul are dreptul să introducă cerințe mai stricte față de beneficiarii de folosință secundară a resurselor de apă.

6. Folosirea obiectivelor acvatice în scopuri de odihnă și recreare

Statul garantează accesul liber al populației la obiectivele acvatice destinate odihnei și recreării. În aceste scopuri se elaborează programul de stat general de folosire a resurselor de apă în această direcție.

Statul stimulează dezvoltarea infrastructurii de odihnă și recreare (drumurilor, campingurilor, parcurilor, locurilor de primire a hranei, zonelor de amplasare a turiștilor neorganizați, debarcaderelor, plajelor etc.) la obiectivele acvatice destinate odihnei și recreării, antrenând în acest scop capitalul particular. Serviciul de recreare este obiectul relațiilor economice dintre proprietarii infrastructurii și vizitatorii obiectivelor acvatice. Totodată, statul garantează anumite posibilități de recreare pentru păturile defavorizate ale populației, în special prin dezvoltarea infrastructurii de recreare particulare.

Pentru obiectivele acvatice transmise în folosință concesională în alte scopuri decât cele de recreare, statul stabilește mărimea sarcinii recreative, pe care concesionarul este obligat să o garanteze.

7. Standarde și cerințe față de calitatea apei

În domeniul standardelor calității apei potabile, politica statului se bazează pe principiul dependenței rentabilității serviciilor acvatice de respectarea standardelor în îmbinare cu controlul strict de stat și public (din partea beneficiarilor de folosință a apei) asupra respectării lor.

În problema indicilor de control (parametri, periodicitate, metode de control etc.) al calității apei potabile, direcția primordială este aducerea standardelor naționale în concordanță cu cerințele Organizației Mondiale a

Sănătății. Următorul pas este analiza complexă a posibilității de a aplica în Republica Moldova concepțiile Comunității Europene privind calitatea apei potabile și elaborarea strategiei naționale a implementării în perspectivă a acestor concepții.

În contextul cerințelor față de calitatea primară a apei sau al criteriilor calității sursei de apă pentru alimentarea cu apă potabilă, pentru aprovizionarea cu apă a ramurilor economiei, pentru irigare, piscicultură, odihnă și recreare, direcția prioritară este analiza posibilității de a aplica în Republica Moldova concepțiile internaționale, inclusiv ale Comunității Europene, pentru elaborarea strategiei naționale a implementării lor în perspectivă.

În ceea ce privește cerințele față de calitatea mediului acvatic și a celui de lângă apă pentru conservarea ecosistemelor, politica statului este orientată spre elaborarea principiilor naționale privind determinarea cerințelor față de calitatea mediului acvatic pentru ecosistemele acvatice (râuri și lacuri) și de lângă apă (mlaștini, păduri de luncă), speciilor de plante și animale ocrotite în mod prioritar, ținându-se cont de clasificarea ecologică a obiectivelor acvatice și de cerințele stabilite față de calitatea mediului acvatic (natural) pentru ecosisteme.

8. Planificarea dezvoltării serviciilor comunale de alimentare cu apă și canalizare

Principiul de bază al planificării dezvoltării serviciilor de alimentare cu apă și canalizare constă în faptul că beneficiarul proiectului determină singur proporția (de exemplu, volumul consumului de apă) și componentele principale ale infrastructurii în funcție de posibilitățile sale financiar-economice. Proiectantul îl ajută să elaboreze variantele executării tehnice și determină cheltuielile capitale și de exploatare respective. Concomitent și independent de proporțiile proiectului se exercită evaluarea ecologică prealabilă a eventualului impact asupra mediului al tuturor variantelor tehnice propuse, inclusiv al consecințelor pozitive și negative ale proiectului asupra tuturor componentelor naturale, ecologice și sociale.

Documentația se transmite spre examinare autorității publice de gestionare a resurselor de apă care, în cazul când realizarea proiectului presupune un impact negativ serios asupra mediului, adoptă o decizie privind necesitatea efectuării unui studiu amplu pe marginea evaluării impactului asupra mediului, ținerii unor audieri publice și elaborării unui sistem de monitorizare a consecințelor. Rezultatele controlului prealabil sau ale investigației depline privind evaluarea impactului asupra mediului nu constituie temei pentru suspendarea de către stat a proiectului, dacă realizarea acestuia nu are un impact negativ serios și dacă beneficiarul asigură compensarea totală a tuturor pagubelor posibile și finanțează programul de monitorizare a consecințelor, executat de experți independenți. Aceste rezultate sînt doar unul din factorii-cheie în luarea de către beneficiar a deciziei privind executarea în continuare a proiectului și asumarea riscului compensării eventualelor consecințe negative pentru mediu (ambianța naturală, ecologică și socială).

Pentru asigurarea dezvoltării infrastructurii acvatice comunale, statul promovează politica de renunțare la normele rigide de consum al apei, de coordonare a sistemului antiincendiar cu sistemul de alimentare cu apă potabilă, de respectare strictă a cerințelor față de epurarea apelor uzate, de standardizare a instalațiilor tehnice, a construcțiilor etc. Totodată, statul determină cerințele minime față de cantitatea și calitatea apei garantate pentru populație, impune îndeplinirea cerințelor diferențiate (în funcție de starea obiectivului acvatic) la epurarea apelor uzate, asigurarea stabilității funcționării infrastructurii pe parcursul întregului termen de funcționare a ei, securității în exploatare, economiei de resurse energetice, de apă, siguranței pentru sănătatea personalului, populației și mediului.

9. Menținerea infrastructurii acvatice comunale existente

Politica de stat în domeniul menținerii sistemelor comunale de alimentare cu apă prevede continuarea reformării acestora prin:

- descentralizarea gestionării sistemelor de alimentare cu apă și de canalizare prin transmiterea împuternicirilor și a funcțiilor respective structurilor administrației publice locale și consolidarea potențialului de gestionare a acestora;

- reformarea serviciilor de alimentare cu apă și canalizare în regii autonome, care activează pe bază comercială sub supravegherea strictă a autorităților publice;
- antrenarea beneficiarilor la participarea nemijlocită în procesul de reformare, cu asigurarea concomitentă a nivelului respectiv de protecție a consumatorilor;
- asigurarea unui sistem financiar stabil al serviciilor de alimentare cu apă și de canalizare, care să acopere cheltuielile pentru exploatare, deservire tehnică și modernizare, luând în considerare interesele păturilor sociale cu venituri mici și neprotejate;
- crearea de condiții pentru participarea sectorului privat la gestionarea și dezvoltarea infrastructurii acvatică comunale;
- crearea unui sistem de stimulare, care să contribuie la menținerea activității serviciilor de alimentare cu apă pentru a garanta calitatea apei potabile conform normelor sanitaro-epidemiologice;
- distribuirea prioritară a mijloacelor pentru modernizarea instalațiilor și a sistemelor de alimentare cu apă, cu scopul de a asigura volumul real de consum de apă și aplicarea tehnologiilor resurso- și energoeconome;
- aducerea sistemelor de canalizare în conformitate cu consumul de apă real și optimizarea tehnologiilor de epurare a apelor uzate;
- modificarea sistemului de normare a deversărilor, ce ar permite aplicarea normelor diferențiate de deversare în funcție de regiune, de starea obiectivului acvatic, ar contribui la extinderea sistemelor ieftine și energoeconome de epurare a apelor uzate.

10. Îmbunătățirea alimentării cu apă potabilă și a stării sanitare a localităților rurale

Conștientizând că în perioada de referință nu este posibil de a obține garanții totale de asigurare a populației rurale cu apă potabilă de calitate și de a soluționa pe deplin problema îmbunătățirii stării sanitare a localităților rurale, politica de stat prevede:

- stimularea oricărei îmbunătățiri a calității apei folosite în scopuri potabile și în serviciul acvatic comunal;
- investirea localităților rurale cu dreptul de a elabora, în coordonare cu organele competente, programe de îmbunătățire a calității apei potabile și de a selecta pentru aceasta surse locale de apă;
- admiterea dezvoltării treptate a sistemelor de alimentare cu apă, care să prevadă asigurarea cu apă de calitate numai a unei părți a populației, sau asigurarea cu apă de calitate îmbunătățită, comparativ cu cea din fântâni, cu o perspectivă clară de aducere a ei până la calitatea prevăzută de standard;
- crearea de condiții pentru funcționarea stabilă a sistemelor de alimentare cu apă pe principiile antrenării beneficiarilor la luarea de decizii, transparenței, acoperirii integrale de către populația din localitățile rurale a cheltuielilor pentru serviciul acvatic, intensificării rolului autorităților administrației publice locale;
- introducerea temporară a unui sistem flexibil de cerințe față de epurarea apelor uzate, care ar permite dezvoltarea treptată a sistemelor de canalizare, cu utilizarea tehnologiilor ieftine, acceptabile din punct de vedere financiar și tehnic pentru localitățile rurale, ce nu necesită resurse energetice mari și personal de înaltă calificare;
- crearea de condiții pentru îmbunătățirea managementului deșeurilor sectorului zootehnic prin construcția de terenuri intergospodărești de colectare a deșeurilor, de transportare a acestora pe poligoanele colective de prelucrare, prin înapoierea către țărani a deșeurilor prelucrate sub formă de îngrășămintă organice;
- atragerea capitalului străin sub formă de granturi, capitalului particular și asigurarea asistenței tehnice necesare pentru realizarea programelor de ameliorare a stării sanitare a localităților rurale.

11. Irigația

În domeniul irigației, statul promovează politica de asigurare a securității alimentare a țării și de creare a condițiilor pentru ridicarea bunăstării populației.

Pentru asigurarea securității alimentare a țării, statul creează un complex de condiții care permit, chiar și în anii secetoși, de a obține

recolte stabile ale principalelor culturi agricole, suficiente pentru satisfacerea necesităților țării și pentru exportul minim necesar de producție agricolă. Pentru aceasta, în primul rînd se determină minimul de producție agricolă, care trebuie obținută cu ajutorul irigației, în plus la recolta obținută în Moldova în anii critici pe terenurile neirigabile. Pornind de la aceasta, se determină cele mai rentabile masive de irigare și suprafețele care necesită irigare. Numai pentru beneficiarii funciari care au terenuri pe astfel de masive și sînt uniți în asociații ale beneficiarilor de folosință a apei, statul promovează politica de stimulare a aplicării irigației prin acordarea de privilegii și garantarea comercializării recoltei.

Pentru activitatea garantată a sistemelor de irigație existente, potențial rentabile și acceptabile din punct de vedere tehnic, trebuie să fie stabilită pentru fiecare sistem o normă minimă justificată de apă pentru irigare. Totodată, această normă nu trebuie neapărat să corespundă regimului optimal de udare a întregului masiv irigat. Norma minimă de apă trebuie să asigure nivelul minim al rentabilității sistemului de irigație și trebuie să devină una din stipulările contractului dintre furnizorul de apă și beneficiar în persoana asociației beneficiarilor de folosință a apei. Beneficiarul este obligat să achite anual în prealabil, în bani sau în natură, costul minimal al cheltuielilor pentru irigație.

Statul creează un parc suplimentar al modulelor indigene mobile de irigație ce pot fi date în arendă sezonieră producătorilor agricoli care au terenuri neirigabile, cu condiția că aceștia garantează restituirea tehnicii și dețin certificat pentru dreptul de a practica agricultura irigabilă.

Pentru producătorii agricoli care au sectoare pe terenuri neirigabile, statul aplică principiul aprobării, ce permite practicarea agriculturii irigabile cu condiția respectării normelor tehnologice, conservării fertilității solului, fără a provoca daune mediului și certificării beneficiarilor de folosință a apei.

În acest scop, una din direcțiile prioritare în irigație este elaborarea regulamentului "irigația mică", care trebuie să cuprindă probleme organizatorice (proceduri de proiectare, coordonare, obținere a permiselor etc.), tehnico-tehnologice (un set de cerințe tehnice față de instalații, hărți tehnologice etc.), de calificare (nivelul necesar de pregătire), juridice și altele (de exemplu, în domeniul evidenței, asistenței consultative etc.).

Trebuie elaborate criterii ale aprecierii calității sursei de apă, care ar admite folosirea în irigație a apei ce corespunde diferitelor standarde ale calității, în dependență de tipul sursei. Standarde mai puțin stricte ale calității pot fi elaborate în "irigația mică" și pentru irigarea cu apă mineralizată, cu condiția obligatorie de păstrare a fertilității solului. Pentru aceasta pot fi stabilite diferite norme cantitative de irigare cu apă de calitate diferită, precum și perioadele de utilizare obligatorie a terenurilor neirigabile în perioada curățării stratului de sol.

Obținerea de către beneficiarii funciari, după pregătirea lor teoretică și practică stabilită, a certificatului pentru dreptul de a practica agricultura irigabilă va permite a ridica nivelul general de instruire al țăranilor în domeniul agriculturii și de a ține evidența și controlul dezvoltării "irigației mici".

12. Desecarea

Politica de stat în domeniul desecării terenurilor este orientată spre transmiterea către beneficiarii funciari a dreptului de a se decide asupra modului de folosire a terenurilor desecate. Statul își asumă obligația de a acorda asistență consultativă localităților rurale care au terenuri desecate și supuse inundațiilor din cauza degradării infrastructurii de drenare, ca acestea să poată elabora variante alternative de folosire a terenurilor (în calitate de pășuni, zone de protecție, zone de odihnă, de vînătoare etc.). Pentru localitățile rurale în care peste 50% din terenuri sînt desecate și în care beneficiarii funciari s-au unit în asociații ale beneficiarilor de folosință a apei cu scopul de a folosi terenurile desecate pentru producția agricolă, statul asigură acoperirea cheltuielilor de pompare a apelor drenate și menținerea canalelor magistrale, cu condiția că asociația beneficiarilor de folosință a apei va aduce rețeaua colectoare în starea

tehnică necesară și va îndeplini măsurile necesare de ameliorare agrotehnică. În perspectivă, asociația beneficiarilor de folosință a apei va asigura acoperirea integrală a cheltuielilor pentru exploatarea și menținerea pe terenurile desecate a infrastructurii de drenare.

13. Susținerea și dezvoltarea hidroenergeticii

Politica de stat în acest domeniu este orientată spre evaluarea complexității și eficacității folosirii resurselor hidrologice existente în țară și căutarea de rezerve pentru sporirea producției de energie electrică. Eforturile pot fi orientate spre optimizarea și sporirea randamentului nodurilor hidrotehnice mari cu elaborarea concomitentă a planurilor de folosire multifuncțională a volumului de apă regularizat.

Pentru îndeplinirea programelor energetice locale, statul acordă asistență consultativă localităților rurale în ceea ce privește posibilitatea folosirii cursurilor râurilor mici în vederea producerii de energie electrică și atragerea investițiilor de capital străin și particular.

14. Politica transfrontalieră în domeniul resurselor de apă

Politica de stat în acest domeniu este orientată spre participarea Republicii Moldova la principalele acorduri internaționale și bilaterale, ce au importanță pentru țară, în problemele managementului resurselor de apă, cu creșterea concomitentă a rolului și competenței Republicii Moldova în relațiile acvatice internaționale. În prezent se creează condiții pentru ca autoritățile de gestionare a bazinelor hidrografice să poată evolua în calitate de subiecte ale relațiilor internaționale în limitele bazinelor fluviale și să aibă responsabilități față de comunitatea internațională pentru starea resurselor de apă pe teritoriul lor.

Tendențele principale ale concepțiilor internaționale în domeniul gestionării și protecției resurselor de apă trebuie evaluate în ce privește admisibilitatea și realizarea lor în Republica Moldova, trebuie elaborate planuri de implementare treptată a lor în condițiile naționale specifice. În acest scop sînt antrenate la maximum structurile financiare și consultanții internaționali.

Poziția și rolul Republicii Moldova în managementul apei râurilor Prut și Nistru trebuie să fie bazate pe un fundament pragmatic, care să aducă avantaje maxime în domeniul folosirii resurselor acestor râuri.

15. Investițiile

În ceea ce privește proiectele finanțate din credite și granturi, acordate de către structurile financiare internaționale, politica de stat se bazează pe cerința ca acestea să prevadă crearea de condiții pentru o gestionare stabilă a investițiilor capitale, formarea unei structuri organizatorice eficiente de reciclare a cadrelor, ținînd cont de programul de combatere a sărăciei. Pentru mărirea eficacității ajutorului financiar internațional, autoritatea publică de gestionare a resurselor de apă efectuează coordonarea tuturor proiectelor care au tangență cu sectorul acvatic. Statul asigură căutarea de surse externe de finanțare, în primul rînd pentru realizarea testării pilot.

16. Monitorizarea și managementul informațional

Politica de stat în acest domeniu se bazează pe managementul informațional adecvat, care stă la baza luării tuturor deciziilor, și este îndreptată spre crearea unui sistem al managementului informațional integrat și transparent, concentrat în autoritățile de gestionare a bazinelor hidrografice și în autoritatea publică de gestionare a resurselor de apă.

Statul repartizează cheltuielile pentru realizarea monitorizării prin optimizarea, în funcție de scopuri, a rețelei de monitorizare a mediului acvatic și prin elaborarea unui sistem de monitorizare locală (a obiectivelor, proiectelor, planurilor etc.), finanțată din contul agenților economici sau al investitorilor. Monitorizarea se efectuează de către specialiști care dispun de licența respectivă și care sînt responsabili în fața statului pentru veridicitatea informației.

17. Structura instituțională

Politica de stat în domeniul instituțional este orientată spre crearea unei autorități unice abilitate cu funcții de gestiune a resurselor de apă ca structură principală în acest domeniu și care soluționează problemele resurselor de apă de importanță națională. Gestiunea resurselor de apă în limitele bazinelor râurilor se transferă autorității de gestionare a

bazinelor hidrografice care este organul autorității publice de gestionare a resurselor de apă, din care fac parte reprezentanți ai tuturor părților cointereseate.

Exploatarea resurselor de apă, care necesită o gestiune colectivă în teritoriu (în cazul irigației, desecării, alimentării cu apă) se efectuează prin asociațiile beneficiarilor de folosință a apei sau prin structuri analogice, a căror creare este stimulată de stat, cu aplicarea instrumentelor economice și financiare.

Agenții economici care intră în relații acvatice și sînt cointeresați în folosirea resurselor de apă gestionează apele în limitele ciclului acvatic artificial al acestora, cu garanția compensării tuturor pagubelor pe care ei le pot provoca ciclurilor acvatice naturale și terților în procesul activității.

18. Dezvoltarea potențialului uman și a științei

Politica de stat în acest domeniu este orientată spre sporirea rolului omului ca beneficiar al bunurilor mediului acvatic, bunuri care fac obiectul relațiilor economice. De aceea se prevede sporirea rolului potențialului uman la toate nivelurile (național, local, familial), gestionarea stabilă a apelor prin antrenarea beneficiarilor la luarea de decizii și la repartizarea între ei a tuturor cheltuielilor.

Știința contribuie la formarea acestui potențial, de aceea statul asigură o creștere continuă a rolului ei în dezvoltarea sectorului acvatic și garantează susținerea științifică a soluționării problemelor prioritare din domeniul resurselor de apă.

19. Prevenirea impactului negativ al apelor

Politica națională în domeniul resurselor de apă este orientată spre menținerea nivelului de risc existent al impactului apelor (inundații, subinundații, alunecări de teren, tasare a terenului, eroziune a solului, spălare a malurilor, secetă). În acest scop, statul prevede finanțarea, în comun cu autoritățile publice locale și cu antrenarea agenților economici cointeresați, a programelor de refacere a construcțiilor hidrotehnice (îndiguiri, baraje, construcții hidrotehnice etc.) care se află într-o stare critică și care pot prezenta un grad sporit de risc.

Totodată, statul creează o bază durabilă administrativă, economică și de drept pentru prevenirea riscurilor existente și neadmiterea unor riscuri suplimentare prin perfecționarea legislației, elaborarea unor recomandări științifico-practice, reglementarea activității de proiectare și oferirea de terenuri pentru construcții noi, delimitarea zonelor de risc, intensificarea rolului administrației publice locale, sporirea gradului de instruire, de informare și de pregătire a societății pentru eventualele situații excepționale.

Concomitent se creează un sistem de asigurare contra impactului negativ al apelor, care ulterior ar exclude necesitatea compensării din contul statului a prejudiciilor cauzate.

În perspectivă va fi necesar de a trece la sistemul dirijării eficiente a riscurilor, cu participarea autorității publice de gestionare a resurselor de apă.

20. Politica în domeniul legislației

Reforme sociale-economice care au loc în țară, tranziția la relațiile caracteristice economiei de piață, răspîndirea largă a dreptului de proprietate privată condiționează necesitatea modificării legislației acvatice în vigoare, în scopul:

- apropierii acesteia de condițiile reale;
- atribuirii acesteia a unui caracter integral și democratic;
- sporirii caracterului ei realizabil.

Fiind pe cale de integrare în Comunitatea Europeană, Republica Moldova urmează să aducă baza națională legislativă în concordanță cu principiile și cerințele internaționale, luînd în considerare specificul țării.

Reformarea cadrului legislativ este pasul primordial și prioritatea fundamentală a statului, fapt ce va permite ulterior a trece la gestionarea stabilă a resurselor de apă.

Direcțiile principale ale perfecționării bazei legislative sînt:

- a) crearea unei baze legislative pentru funcționarea eficientă a autorității publice de gestionare a resurselor de apă;

- b) trecerea la managementul integral al ciclurilor naturale și artificiale ale apelor;
- c) crearea de condiții pentru democratizarea gestionării apelor;
- d) descentralizarea gestionării apei prin transmiterea către autoritățile de gestionare a bazinelor hidrografice a anumitor funcții în domeniul acvatic în limitele acestor bazine și prin stimularea creării de asociații ale beneficiarilor de folosință a apei, care își desfășoară activitatea pe bază democratică cu scopul de a satisface interesele particulare în îmbinare cu interesele publice;
- e) crearea de condiții pentru trecerea la managementul resurselor de apă în corespundere cu politica națională în domeniul resurselor de apă, cu planurile naționale și planurile de gestionare a bazinelor râurilor;
- f) coordonarea managementului apelor ținându-se cont de interesele comunității internaționale și ale țărilor limitrofe;
- g) exercitarea dreptului de folosință a obiectivelor acvatice și a resurselor de apă în baza licenței și a contractului de concesiune, ce prevede participarea beneficiarilor de folosință a apei la întreținerea obiectivului acvatic și acoperirea tuturor cheltuielilor de către aceștia;
- h) trecerea la tarife diferențiate de achitare a plății pentru apă, pentru degradarea resurselor de apă și a altor resurse naturale ce au tangență cu apa, bazate pe principiul restabilirii totale a cheltuielilor pentru întreținerea, exploatarea, restabilirea și dezvoltarea lor;
- i) crearea mecanismului de distribuire specială și stimulatorie a mijloacelor (plăți, amenzi, mijloace bugetare, credite, donații etc.) și de utilizare integrală a lor pentru întreținerea și dezvoltarea gospodăriei apelor;
- j) determinarea exactă a obiectivului acvatic ca obiect de gestionare și obiect de posesie, cu luarea în considerare a suprafeței terestre și a rocilor saturate cu apă (pentru apele subterane), a suprafeței active a bazinului hidrografic, a zonelor de protecție a apelor și a ecosistemelor;
- k) determinarea capacității juridice a beneficiarilor de folosință a apei, pornind de la posibilitățile lor reale de a realiza obligații privind întreținerea obiectivelor acvatice și a purta răspundere pentru starea acestora;

l) atribuirea unui statut mai real și mai accesibil standardelor, normativelor, regulamentelor etc.

Direcțiile principale ale perfecționării legislației în problemele protecției și folosirii resurselor de apă vizează Codul apelor ca lege fundamentală cu privire la relațiile acvatice. Adoptarea unei noi legi a apelor este dictată de necesitatea elaborării unui act juridic, care va conține norme juridice cu acțiune directă și care va scuti Guvernul de necesitatea adoptării unor acte normative suplimentare în scopul completării posibilelor pete albe pe tărîmul legislativ.

Pentru asigurarea protecției teritoriilor de impactul negativ al apelor este necesar de a elabora normative tehnice și îndrumări metodice în vederea întreținerii, exploatării și supravegherii construcțiilor hidrotehnice.

Una din direcțiile principale în domeniul perfecționării legislației acvatice prevede că nici un act normativ nu poate fi adoptat oficial fără a elabora asigurarea metodologică respectivă a îndeplinirii lui, fără materiale metodologice, consultative, explicative și fără mecanisme de punere în aplicare a legislației.